

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Egész övre 10 k. — kr.
Félévre 5 " — " —
Negyedévre 2 " — " —
Egy órára 1 " — " —
Egyes szám ára 4 kr.

Felölős szerkesztő: **KOHÁNYI GYULA**
Főmunkatárs: **IJ MÓRICZ PAL**
Kiadók: **HOFFMANN és TÁRSA.**

Hirdetési díj:

Egy hetes hirdetés 5 kr. Nagybírói hírteljesítés 10 k. — kr.
Hosszabb időre szóló hirdetésnek külön feltételnek kell. Helyes-
den külön megbeszélésért 30 kr.

Világításunk és az augsburgi gyár.

Debreczen, július 27.

Hozzátehettem volna a címhez «és bizottságaink felületessége», de tárgyilagossá akarok maradni. És bizony a jog- és pénzügyi bizottság többsége is sokkal helyesebben cselekedett volna, ha a helyett hogy agyba-főbe magasztalja az ad hoc bizottság jelentését és szerződési tervezetét, — azt szigorú tárgyilagossággal beható bírálat tárgyává teszi, — amint kötelessége lett volna.

Én sem kicsinyelem az ad hoc bizottság működését, de ha igazságos akarok lenni — a dicsőség pálmáját az augsburgi gázipar érdemes cég vezetőjének Antalovits úrnak kell nyújtanom. — Mert ő igazán olyan tevékenységet fejtett ki és olyan kiváló eredményeket ért el megbízója az augsburgi gázipar javára, hogy azért őt — kötelességének lelkiismeretes teljesítéséért az elismerés mindenki részéről méltán megilleti. — Vajha a mi bizottságaink tagjai az ő példáján felbuzdulva szintén úgy jártak volna el! — Akkor nem a jog- és pénzügyi bizottság többségének, hanem a nagy közönségnek elismerését vívták volna ki.

Antalovits úr kézzelfogható sikereket tud felmutatni; — de melyek azok az előnyök miket bizottságaink Debreczen város közönsége részére a tervezett világítási szerződéssel kivívtak? Sajnos e részben sötétségben hagytak bennün-

ket és bizony ha — quod Deus avertat — ez a tervezet szerződéssé válik — nemcsak a részben, de mindenképpen sötétségben maradunk!

Nem akarok most azzal foglalkozni, hogy ilyen nagy horderejű dolognál — törvényeinktől, szabályainktól eltekintve — városunk és közönségének helyesen felfogott érdeke kiáltva tiltakozik a nyilvános pályázat mellőzése ellen, — nem pedig azért, mert erre nézve Komlóssy Arthur főjegyző urnak már ott van indítványa, melyet szívvvel, lélekkel támogatnunk és elfogadtatnunk kell. — Csupán azt akarom kimutatni, hogy még az esetben is, ha már el volna határozva, hogy az augsburgi gyárral kötendő meg a szerződés — van nagyon sok olyan körülmény, melyeket bizottságaink egészen figyelmen kívül hagytak, de melyeket mellőznünk nem szabad.

Sajnos az idő rövidege nem engedi, hogy azokkal bővebben foglalkozhassam, — miért is csak néhányat és röviden fogok felemlíteni.

Bizottságaink valószínűleg szintén tudomással bírnak arról, hogy az augsburgi légszesz ipartársulat 19 várost névszerint Ancona, Brescia, Foggia, Rivarolo, Rapallo, Debreczen, Innsbruck, Kassa, Salzburg, Steyr, Culmbach, Domanvorth, Eichstätt, Ingolstadt, Kaufberzen, Memmingen, Nördlingen, Sigmaringen, Roveredo — lát el gázvilágítással.

Szerény nézetem szerint tehát egyáltalán nem közömbös tudni azt, hogy minő feltételek mellett szerződött a gyár a nevezett városokkal — értem főképpen a külföldieket. — Meg vagyok róla győződve, hogy az a 17 külföldi város sokkal előnyösebb szerződést kötött a gáziparal, mint a minő ez a tervezet.

Figyelmet érdemlő körülmény talán az is, hogy az augsburgi légszesz ipartársulatnak tiszta jövedelme 1888-ban 463,750.26 márka volt, a múlt évben pedig már 794,233.49 márka, tehát 9 év alatt megkétszerezedett. És ez természetes is, mert most majdnem fél annyiba kerülnek a nyers anyagok, — olcsóbb a szállítás, fejlettebbek a gépek, vagyis fél olyan olcsón állíthatják elő a gázt.

Magának a debreczeni gyárnak is rohamosan emelkedett a nyeresége. 1877-ben 9316 frt 26 kr. volt, 1896-ba pedig 28945 frt 46 kr. tehát majdnem 3-szor annyi.

Ennek pedig igazságos következménye nem az lenne, hogy a bajor részvényes urak 16 százalékos dividendával vágjanak zsebre. Riedinger ur úgy is csak 5%-ért vállalt garanciát, hanem az, hogy a gáz árát szállítsák le megfelelő arányban!

És azt tenniük kellene és tehetnék is annál inkább, mert — a 16 százalékos osztalékok a magas igazgatói jutalék alap majdnem fedezi a részvénytö-

A „DEBRECZEN” TARCZAJA.

Szabolcska Mihályhoz.

Meghalt . . . meghalt — édes anyád:
Nem örül már dalodon —
Megölte az édes ő r ö m
S nem az ölő fájdalom . . .

De ne szántson mély barázdát
A bánat-köny arcodon —
Nemes lelkek tűzpróbája
A méltatlan fájdalom . . .

. . . Meghalt . . . s mégis örökre él
Veled együtt neve is —
S találkoztok fenn, a mennyben,
Hova lelked szárnya visz . . .

Költő-lelked fénylő szárnya!
Át a csillag-özönön . . .
A hol nincsen mély fájdalom
S szívet nem öl — az ő r ö m . . .

Kovácsi László Kálmán.

A kis fátáról.

— A „Debreczen” jogositott közleménye. —

Irtá: **Vértesy Gyula.**

Az én jó pajtásom, a ki megírta messze Erdélyországból azt a szomorú hírt, hogy a kis Maricza meghalt, bizonyára nem gondolta maga sem, hogy mekkora gyászt borít reám ezzel a hírrel.

Csak egy pár sor a levélben róla, de nekem épen elég ahhoz, hogy összevissza hassogassa a szívemet.

— A kis Olten Maricza, hiszen emlékezel rá, harmadéve nyáron találkoztál vele Borszéken — meghalt. Pedig boldog asszony volt már. Férjhez ment ahoz a gazdag ügyvédhez, a ki már akkor is szerelmes volt belé. Szerette is, úgy látszott. Boldogok voltak és egyszerre vege lett mindennek. Ilyen az élet.

A levél végén volt még egypár bibliai frazisz, az életéről, a halálról, olyas papos vigasztalás s azután egy utóirat.

— Mikor utóljára láttam, még fent járt. Egy levelet adott át a számra. Azt mondta, hogy csak akkor küldjem el neked, ha már meghalt.

Persze vigasztaltuk, hogy nincs ő olyan rosszul, hogy erre csak gondolhatna is,

de ő mosolyogva rázta a fejét és úgy mondta:

— Tudom, hogy meghalok, de jobb így!
Valóságos mártír volt ez a szép asszonyka, olyan békés türelemmel nézett a biztos halál elé. Itt küldöm a levelét.

Rövid pár sor volt az egész.

— Emlékezzél reám, ha már nem lesztek. Irjon rólam valamit. A meséjének igazsága volt . . .

Édes kis szőke fátám! Milyen hamar is odajutottál a két szívű, kis király leány sorára.

S most, hogy a reád való emlékezés által kiszírtolt könnyeken keresztül újra látlak: szépek, delinek, olyannak, mint akkor nyáron, hát egyszerre csak csodálatosképpen visszazsong a lelkemben annak a bolondos mesének minden szava.

Gyönyörű szép nyári délután volt. Egy nagy társasággal kirándultunk a borszéki tün-dérkertbe.

En Mariczával mentem. Akkoriban nem régen ismerkedtem meg a bájos, kis oláh leánnyal. Egy fürdői mulatságon. Oláh kirándulók jöttek át Piatráról s azok rendeztek egy mulatságot. Természetesen mi magyarok is ott voltunk. Oh, az oláhok igen udvariasak, ha kisebbségben érzik magukat s első dolguk volt egy csomó magyar fiatal embert meghívni. A

két, sőt a gyárakra, azok felszerelésére fordított összegek is ugyszólván fedezve vannak.

De persze miért adnák ők a gáz köbméterét 8 vagy 10 krért, mikor a jog és pénzügyi bizottság többsége hozsannákat zeng az ötös bizottságnak a miért sikerült az árat 18 kről 15 kr-ra leszállíttatni, Mintha bizony 8 vagy 10 kr mellett már nem lenne a gyárnak tisztességes polgári haszna!

Hiszen Bécsben már régóta annyit fizetnek a magánfogyasztók, 7 vagy 8 kr-t pedig a város. És bizonyos, hogy a bécsi gázgyár sem dolgozik veszteségre. Hogy Bécs többet fogyaszt? Ezt a nagyobb fogyasztást az augsburgi gyárnál ilyen tekintetben argumentumul felhozni nem lehet, mert az augsburgi gyárnak gáz fogyasztása — összes gyáraiban — már az 1893—94 évben 9.951.230 köbméter volt. Azóta bizonyára sokkal több, de azt már a gázgyár, részvénytársaság mivoltának daczára nem hozza nyilvánosságra.

A jelentés ugyan dicsekedve említi, hogy nekünk lenne ezen szerződési tervezet elfogadása esetén a magyar városok között legolcsóbb világításunk. Ez azonban szintén nem áll, mert ime Szeged város szerződése is sokkal előnyösebb. Ott díj tekintetében 4 osztály van. És pedig I. osztályba van sorozva a városi közterület világítása, II-ba a városi pénztárból és jótékonyági alapból fizetett gázlángok, III-ba a megyei és állami pénztárból fizetett fogyasztás, IV-ikbe a magánfogyasztás.

Az elsőnél a fizetés, azon feltétel alatt, hogy minden nyilvános lángóránként legalább 141 liter gázt fogyaszt és fényereje 14 normal gyertyával (nálunk 12) felérő legyen évi 2500 világítási óra mellett 65 korona, a miért még kandaláberek tisztítása és fentartása is kötelező a társaságra. Ha a 2500 világítási óra növeltetik minden köbméterért 2-5 fillért fog fizetni a város.

szép faták vonzottak, mert addig annyira magának élt a fürdőn levő oláh társaság, hogy nem lehetett hozzá közeledni. Különösen vágyakoztam Mariczával megismerkedni, akit eddig csak távolból nézhettem s nem volt rá alkalmam egy szót is beszélni a szép oláh leánnyal. Csak annyit hallottam róla, hogy az apja valami gazdag fakereskedő s hogy egy ügyvéd vőlegénye van.

Azon a mulatságon azután megismerkedünk. Eleinte nagyon furcsán viselte magát. A kérdéseimre oláhul feleltetett. Sehoggy sem akart a nemzetiségéből engedni.

— De hát nem tud magyarul?

A legszebb magyar kiejtéssel felelt:

— Tudok, de nem akarok úgy beszélni.

Egy bolond gondolatom támadt. Le kell győzni a szép ellenséget! S attól a perctől kezdve, hogy ilyen nyilvánvalóan kimutatta a magyarok elleni gyűlöletét, elkezdtem neki csetre halálra udvarolni.

Eleintén csak ugrottam magam is, de később kezdtem érezni, hogy a játék komolyan megy.

Másnap mikor meglátogattam őket, Maricza már magyarul beszélt.

És azon a kiránduláson, a melyeknek a verőfényes emléke most olyan tört, szomorú sugarakban szűrődik át a lekemre boruló fatyolon keresztül, azon a kiránduláson már olyan bizalmasan beszélgettünk a kis oláh

A II-nál — a díj köbméterenként 15 fillér, a III-nál 20 fillér, a IV-nél 25 fillér. Mindezek azonban leszállítandók s háromszázalékkal az esetben, ha az évi össz fogyasztás 1,500,000 köbméterre rug.

Mindezekon felül a várost illeti a gáz társaság bruttó jövedelmének 5 százaléka.

Bizonyára van még Szegeden kívül több magyar város, melynek olcsóbb a világítása és elég sajnós, hogy a kiküldött bizottság az erre vonatkozó adatokról jelentésében megsem emlékszik.

Figyelmen kívül hagyta a tervezet, midőn a szerződést 1935-ig javasolja megkötni azon körülményt is, hogy az augsburgi légszesz ipartársulat 50 évre keletkezett szerződés lejártá előtt — feloszlik!

Ugy látszik, hogy kikerülte a figyelmét a t. bizottságoknak az is, hogy régi szerződés 30 pontjának sajtóságos szövegezése szerint az augsburgi gázgyárral kötött szerződés 1900-ban nem szűnik meg, hanem ha a város 1900 év első felében ki nem jelenti, hogy a gázgyárat át venni akarja ez esetben a régi szerződés további husz évre meghosszabbítottnak tekintendő. Szerény nézetem szerint tehát a városnak hogy a világítás fontos kérdésében szabad kezét biztosítson magának, élni kell jogával és át kell venni a gázgyárat. És ez mindén tekintetben sokkal előnyösebb volna a tervezett szerződésnél, mert ennél a régi 20 évre való meghosszabbítás is jobb.

Mert a házikelés ellenében egyáltalán nem vehető figyelembe a jog és pénzügyi bizottság egyik tagja által felhozott városi hatóságunkat ugyancsak furcsa színben feltüntetett »argumentum«, hogy hiányzik az üzleti szellem! Hát a nyomdánál meg egyéb magán egyéneknél konkuráló vállalatoknál, melyekre busásan ráfizetünk — meg van az üzleti

szellem? De nem beszélék erről itt többet!

Nem feszegetem a telekkönyvi állapot rendezetlen voltát sem, pedig a t. bizottságoknak erről sem lett volna szabad megfejtekzniök.

Csupán a jog és pénzügyi bizottság többségének egyik argumentumára mondok még néhány megjegyzést.

Ugyanis erősen hangoztatták azt és ezzel igyekeztek befolyásolni a bizottsági tagokat, hogy az esetben ha ezen szerződési tervezet el nem fogadtatik és nyílt pályázat lesz hirdetve, megjárhatja Debreczen városa, mert akkor az augsburgi gázgyár visszavonja ezen kedvező (?) ajánlatát és megtörténik, hogy kénytelen lesz sokkal rosszabb feltételeket elfogadni.

Ugyan no! Hiszen talán Debreczen városa — ilyen bizottsági határozatok daczára — sincs még annyira, hogy az ilyen fenyegetéstől meg kelljen ijednie? Széles e világon akad talán más is, ki vele szerződési viszonyba lépni óhajt, — sőt ezért fáradozni is kész és nem pózol az előzékenységgel és nagylelkűséggel! Nem megszorult gazdálkodó Debreczen, ki az őt segíteni hajlandó bankár úrnak az uzsora kamatokat is kész megfizetni attól való félelmében, hogy ha nem fogadja el vakon a diktált feltételeket — az ott hagyja és ő nem kap más bankárt.

Az augsburgi gyár nem hagyhat itt bennünket oly könnyen. Ide van kötve hozzánk. És Debreczen nincs még annyira megszorulva. A feltételeket mi diktálhatjuk. Ezzel azonban korántsem akarom azt mondani, hogy mi is annyira túl menjünk a határokon ez irányban, — mint túl ment a tervezett szerződés velünk szemben!

Az elmondottakkal azt hiszem eléggé megvilágítottam, hogy milyen elhamarkodott és erőltetett dolog ez a szerződési tervezet! Bizony lehetne még erről sokkal többet beszélni. De

leánnyal, min ha isten tudja milyen régi ismerősök lettünk volna.

Már akkor be voltam avatva a szive titkába is.

S akkor kért engem, míg mentünk a puha fűvű erdei úton az óriási fenyvesek alatt, hogy meséljek neki valamit.

És akkor meséltem el neki azt a bohó mesét, a melykre még akkor is emlékezett, mikor készült örökre lehunyni azokat a mély tűző nagy kékszeműt. Újra megcsendül lágy hangja a fülemben, mintha csak itt álna mellettöm és karját a karomba öltve, egyre jobban odasimulna hozzám, s a fejét olyan közel hajtaná az arcomhoz, hogy szőke hajának elszabadult szálai az arcomot érjék, s úgy miet akkor épp úgy most is hallom édes beszédét:

— Meséljen valamit!

És én meséltem neki. Egy régi mesét, a mit a kis hugom betegágya mellett komposáltam meg és a mi akkor, a »Tündérvilág«-ben járva, egészen alkalmoszerű is volt.

— Tudja, édes Maricza, a kor történet még ez, mikoriban nem volt tél a földön soha. A nap akkor még nem olyan bágyadt mosolygós nézegetett le a földre, mint most és azután nem is bujkált az esztendő nagyobbik felében olomszínű felhők mögött, hogy a hideg szürke levegőből, a kopár földből s a borús ógbóltról csak szomorú, fájó sejtéseket olvasunk

le s szürke, hideg hangulatok ve yenek erőt rajtunk.

Akkoriban még mindig ragyogott a nap és fényes sugarakban öntötte le egész melegségét a virágos földre.

Az erdők is virágokból voltak. Tölgyfa-erdők, fenyőerdők helyén rózsakerdők és szegfűerdők nyíltak, az óriási virágkelyhekben pedig fényes tündérpaloták voltak. A kehelypaloták alatt ezerszínű lepék és bogarak álltak őrséget, a palotákban pedig a tündérek laktak.

A rózsakerdőkben a tündérkisasszonyok, a fehérarcú, aranyhajú meg fekete bársonyhajú szépséges szép tündérek, a szegfűerdőkben pedig a tündérrüfrik, a csengő hangú, gitározó szép, szelíd tündérfiúk.

Közepén pedig lakott a tündérr király az ő feleségével. S ott a királyék kaméliapalotájának az aljában, az óriási nagy ibolyapázsiton, ott játszadoztak a tündérkisasszonyok meg a tündérrüfrik reggeltől estig.

Naplemente után szétbentek, kiki meg csókolt a párját, elrebbent, tisztá, szerelmes csókkal s azután nyugodni tértek, kiki a maga otthonába . . .

A melyik tündérkisasszony azután hét évig hűséges maradt a maga tündérfiához s azon az egyen kívül még csak gondolatban sem foglalkozott mással, abból azután tündérr királynő lett s magához vehette tündérr királyul szerelmes ifjút.

hát nem érünk már reá. Hannibál ante portas! Most már nincs más hátra, mint az, hogy főjegyzőnket követve — kiverjük ezt a Hannibált a portánkról!

Dr. Fejér Ferencz.

A függetlenségi párthoz.

Most ti vagytok a honvédek,
Kiket Damjanics vezért,
A harmadik zászlóaljnak
Rettenhetlen csapata,
Zászlótokon a szabadság,
Szívetekben a haza.

Szolnoknál az ágyu torkát
Markaitok agyon fojtják,
S a vérünkre szomjazó nagy
Vasasnémet sereget
Ti hányjátok a Zagyvába,
Hogy ha szomjas, igya meg.

Isaszegnél új sereg vár,
Csak azért sem enged ez már...
Ha nem engedsz, szlótok ti,
Kezünkben a szuronyok!...
És a büszke hadseregnek
Nem marad csak nyoma ott.

Debreczenbe gyűl az ország.
Ünnepel ott a magyarság...
S ha jött is a muszka aztán
S ezélt érnünk nem lehetett,
Becsületünk, dicsőségünk
Csillaga le nem esett.

Most ti vagytok a honvédek,
Kiket Damjanics vezért,
A harmadik zászlóaljnak
Rettenhetlen csapata,
Zászlótokon a szabadság,
Szívetekben a haza.

Zalár József

A színház tűzbiztonsága.

— A főmérnök tervezete. —

Debreczen, július 27.

Két kormánypárti lapársunk tegnapi számában csodálatos egyértelműséggel, egy jelentéssel lepi meg a városi publikumot, melyet S t a h l Géza főmérnök a színház tűzbiztonságának érdekében javasolt intézkedé-

Az öreg tündérkirály adott nekik valahol egy virágországot s ott élhettek boldogan. Csak hogy az öreg király sok száz év óta nem adományozhatott már virágdominimot. Nagy idő volt a hét év!

Végre is megunták a dolgot a tündérkisasszonyok s deputációban a király elé vonultak, kérve azt, hogy rövidítse meg a hét évi időt.

De az öreg király nem akart engedni s a deputáció zokogva repült ki a palotából. Csak egy mosolygó szemű, szőke hajú kis tündér maradt ott, ki megczírogatva a király hófehér szakállát, kérlelte:

— Hat csak nekem engedj meg valamit. Azt, hogy két szívem legyen. Kétöt szerethesek egyszerre, hét év múltán azután, amelyiket megunom, azt megöletheted, amelyiket pedig szeretem, ahhoz adj hozzá. Ha pedig mind a kettőt szeretném akkor is, úgy engem öless meg!

És az öreg király megadta neki, a mit kért.

S a kis tündér vígan szeretett a két szívével két legényt. Azt hitte, hogy majd csak beleun valamelyikbe s a vége az lett, hogy míg hol az egyiket féltette, hogy már nem szereti hol a másikat: a hét esztendő múltán egyformán szeretete mind a kettőt.

S másnap halva találták a kétszívű tündérkisasszonyt ibolyalevél ágán...

sekről adott be a városi tanácshoz. Többször volt már alkalmunk tapasztalni, hogy a városi urak különös előszeretettel titkolják el a közérdekű dolgokat ami lapunk elől, de ilyen prűd módon még egyszer sem történt az. — Azt határozták egy tanácsülésen, hogy minden közérdekű dolgot azzal az utasítással adnak ki a polgármesteri titkárnak, hogy az köteles azt a sajtó rendelkezésére bocsátani. Mi tehát felvetjük a kérdést a legkomolyabb formában: ki nem tartotta meg ezt a rendelkezést tegnap, a főmérnök-e, aki a jelentést beadta, vagy a titkár, aki közre nem adta?

Ezek után mi is közzétesszük a jelentés tartalmát azou megjegyzéssel, hogy észrevételeinket akkor fogjuk megtenni reá, mikor a közvilágítás mostani mozgalmas napjai véget érnek.

A főmérnök jelentésében a színház fűtési rendszerére, vízvezetékére, új lépcsőházakra az erkélyülésekre terjeszkedik ki különösebben.

A színház jelenlegi fűtési rendszere helyett alkalmazandó központi alacsony nyomású gőzfűtésre három szakban elismert czégtől szerzett be ajánlatot terv és költségvetéssel együtt u. m. a Zellerin M. féle gyártól, Knuth Károlytól és Kürting B. és E. czégtől, melyek a vízvezetékre nézve is tettek ajánlatot.

Ezek szerint a fűtési berendezés költségei 13910 forinttól 19161 forintig változnak. Azonban a tervek megfelelő átdolgozásával s a rak-tárhelyiségek, festőterem kivételével az összes színházi helyiségek fűtési berendezése 12000 frtból előállítható.

Tekintettel azon körülményre, hogy a színház rendszeresen csak a téli időszakban használtatik, midőn a természetes szellőztetési mód biztosan működhetik, a mesterséges szellőztetés vagyis az elektromotor által hajtott ventilátor s légkeverők mellőzhetnének. De gondoskodás történék a szinpad és nézőtér légszűrő-csatornájáról, friss légszűréséről a fűtő testekig s a felhasználó levegő elfvezetéséről.

A vízvezetékre beküldött költségvetések szerint az egyes czégek 6000 forinttól 9600 forintig vették számításba az összes költségeket.

Az ujonnan előállítandó két lépcsőház fedelén helyeztetnék el két összesen 36 köbméter űrtartalmu víztartó, amelyek a jelenlegi gépházban elhelyezendő s percenkint 300 l. szállítandó képességgel bíró szívó-nyomó szivattyu utján a város által készített két mély furású kútból tápláltatnának. Tűz esetén a víz a szinpad fedelére is felnyomható volna. A tűzcsapok összes száma 29, a színház előtt és a színház mögött még 2-2 hydráns helyeztetnék el, melyek a színház környékének öntözésére is felhasználhatók.

Closettek és pissoirok mind vízóblítással láttatnának el.

Esen berendezés mellett állandóan 46000 liter víz volna készletben, mely tűz esetén azonnal rendelkezésre állana s lesz ugy a nézőtér, mint a szinpad több irányban elárasztható volna. A jelenlegi légszuszumotor által hajtandó szivattyu pedig óránként 1800 liter vizet szolgáltatna. A színház és a közönség érdekében legalább is ilyen berendezés szükséges.

Ennek összes költsége két 24 cm. átmérőjű kúttal és csatornákkal együtt 10000 forint.

A színház jelenlegi közlekedési viszonyai a közönség biztonságára nézve megfelelőnek alig mondható, amennyiben a földszint I. és II. emelet közönsége mindkét lépcsőről s a földszinti folyosóról az előcsarnokba vezető három ajtó nyílásra van utalva távozáskor s a torlódás ez utóbbi helyen rendes körülmények közt is nagy s tűz esetére ezen beosztás megnyugtatónak épen nem tekinthető. — Ez irányban a nagy közönség részéről több ízben történt felszólalás.

E bajokon két új lépcsőház építésével lehet és kell segíteni. Ezek az épület két oldalán egy-egy két egyenes karu lépcsővel építtetnének, a színház főfalától ugyanoly kiugrással, mint a jelenlegi karzati lépcsők, azon helyen a hol most a házfelügyelő és a tűzoltók lakása van. A lépcsőházak tekintettel arra, hogy azok padlása van kiszemelve az új víztartók helyeül, magasabbra emelkednének mint a nézőtér falai.

Az új lépcsőházak bejárata délfelől tervezetett, de oldalt is lenne ajtó s a színház bármely emelet soráról használhatók volnának. A központi fűtés céljaira szolgáló kazánok ezen lépcsők egyike alatt helyeztetnének el. A lépcsőházak építése költsége 15585 frtra van előirányozva.

A nézőtérben az első emeleti páholyok előtt erkélyüléseket tervezett a főmérnök. —

Mint hogy az emelet sorokat tartó vasoszlopok között faszerkezetek vannak, — s ezek az erkély létesítésénél fel nem használhatók, — a költségvetés készítésénél egészen új vaszerkezetet kellett számításba venni, vasgerenda tartókkal.

Szép kis Maricza, hogy tetszett magának akkor ez a mese. Persze megértette csak nem akart hinni benne.

Hogyne értette volna, hiszen előtte való nap felelte az én fő ró vallomásomra:

— Magát is szeretem. S higgye el, olyan jó dolog az, mikor az ember kettőt is tud szeretni. A jövődöbelim mellett majd meglesz mindennem. Irigyelt, gazdag asszony leszek és szép, jó, derek uram is lesz; magára pedig tudja csak úgy fogok visszagondolni, mint valami szép álomra. Ábrándozva, lemondással. S szinte jó fog esni nagy boldogságomban az a kevés bánat, amit ez az aranykődhöz hasonló szerelmi hangulat fog bennem ébreszteni. S maguk irófélek nem is várnak másra.

Magukból, ha férjékké lennének nagyon hamar kiábrándulnánk, holott így a távolból talán szerethetjük magukat egy egész életen át, tiszta ábrándos szerelemmel...

Erre mondtam én el neki a kétszívű tündérkisasszony meséjét.

S akkor úgy kaczagott rajta. Azóta egyszer találkoztunk. Akkor már a szép Maricza asszony volt. A férjével együtt voltak fenn. Erős, szép deli legény volt az ura. Csupa gyöngédség, csupa szerelem irányában. Maricza pedig nagyon bus, halovány volt, Mintha beteg lett volna.

na. Az ura panaszkodott is, hogy nem vgyáz magára.

Egyszer magunkra maradtunk a vendéglői szobába A férje lement valahová.

— Mi baja Maricza? kérdeztem tőle. Nem szólt semmit csak lehajította a fejét és telejött a szeme könnyel.

Atöleltem és megakartam csókolni. Szeliden kif-jtőzött a karomból.

— S-mmi bajom! Boldog vagyok. Nagyon szeretem a férjemet! Olyan jó, olyan becsületes ember.

Megfogta azután a kezemet. Fehér kis keze reszketett a kezemben, de a beszéde nyugodt volt:

— Szeretem! Boldog vagyok! S más férfi nem csókolhat meg engem soha!

— De hiszen engem is szeretett!

— Vége van. Elmult. Becsületes asszony nem szerethet mást. Magára csak gondolok neha. Engedje meg, hogy olyan tisztán gondolhassak ezután is, mint eddig. Maradjon ez a szerelem csak álom, ábránd!

S az is maradt!

S ime, hogy megsiratja az ember az ábrándok fosztlását! Zokogva olvasom a hirt, hogy a kis Maricza meghalt. S én még csak nem is láthattam a szőkehajú, fehérarcú kis tündért, mikor kiterítve feküdt ibolyalevél ágán.

Az erkélyülés építésének költsége 6400 frtot tesz.

A második emeleti zártszékek helyén a karzat-ür bevonásával tervezett új zártszékosztályt részint közgazdasági részint pénzügyi szempontból a főmérnök nem javasolhatja.

A bizottság a nézőtérben, folyosókon, előcsarnokban több kenyelmi és biztonsági munkát vett fel az átalakítás programjába. Ilyenek: a jelenlegi tűzfészeket képező földszinti padozat felszedése; az ez alatt levő üreg betömése; a földszinti páholyok alatt folyó beholtása; a páholyok új tapetirozása, draperiája s fogások kicserélése; a folyosók korhadt deszka padló helyett terrazzo burkolat alkalmazása; ezekre kokos szőnyeg megerősítéssel; az előcsarnok terrazzo burkolatára a bejáratoknál gummi lapok; folyosók festése; a zenekar padozatának megújítása. Mindezekre s még az ezek folytán előállható előre nem látható munkákra a főmérnök 9000 frtot számít.

A tervbevevett összes munkák költségei a következőképp alakulnak:

I. Alacsony nyomású gőzfűtés és szellőztetés	12000 frt.
II. Vízvezeték	10000 „
III. Két új lépcsőház	15585 „
IV. Első emeleti erkély	6000 „
V. Vegyes munka	6000 „
Összesen	49585 frt.

Indokolás.

A javaslat ezen munkálatok közül különösen sürgősnek jelzi a központi fűtést, a vízvezeték és a lépcsőházakat, amelyek a színház és a közönség tűzbiztonságát gyarapítják.

A színház jelenlegi fűtési rendszere határozottan nem felel meg sem tűzbiztonsági, sem egészségi, — sem gazdasági szempontoknak.

Ellenben az alacsony nyomású gőzfűtés mind a három tekintetből kifogástalanul működik.

A fűtési szezon 137 napra számítva a fűtés nem kerülne többé 1200 frtra, melylyel szemben áll a jelenleg szolgáltatni szokott fa értéke s a színházi fűtő fizetése.

Víz dolgában a színháznál még rosszabbak az állapotok. Tűz esetén a víz hiány miatt a tűzoltóság működni sem tudna. Ezért elengedhetetlenek a vízvezeték. A színháznál tervezett két hydransból úgy hordók mint tömlő utján a város más részén támadt tűz eloltásához is bőségesen és könnyen lesz nyerhető víz.

Epen így égető szükség van az új lépcsőházakra, amiről egy-egy telt ház alkalmavárbarki könnyen meggyőződhetik.

A nézőtér alatti üregnek pedig ma már amikor a bálók a színházban nem tartatnak, semmi haszna. Csak arra való lehet, hogy állandó tűzveszélyt rejtegetsen magában s hogy a nézőtér megfelelő fűtését lehetetlenne tegye, levegőjét megrontsa.

A terjedelmes, kellően indokolt jelentést azzal fejezi be a főmérnök, hogy a mennyiben a szükséges költségek tetemes összegre rugnak, — bár a közbiztonság szempontjából elodazhatatlan, eme munkálatoknál a kiadások akadályt nem képezhetnek, mégis költség kimelés céljából az erkély átalakítás ez időszert mellőzhető volt.

A földszinti támlásszékek megújítására nézve a küldöttség megbízásából Komlóssy Dezső fog külön jelentést adni.

Közvilágításunk.

Debreczen, jul. 27.

Ha bizonyos cikkek és nyílt levelek nem láttak volna napvilágot, legalább így hírlapilag, aligha szoltam volna e tárgyhoz.

Több mint egy éve a közgyűlésben meg-támadtattam, hogy a közvilágításra vonatkozó iratokat magamnál tartom, holott az felette sürgős, mert az által sok kárt okozok a városnak, és egyeseknek; óráig tartó szónok-

latok tartottak ellenem, a késedelem okozta károk miatt; sőt a mi még eddig példátlan a közgyűlés tanut is halgatott ki ellenem, és nem akadt egyetlen közgyűlési tag, ki felszólt volna, hogy még több mint négy év van hátra a városra nézve előnyösebb városi.

A közgyűlés sürgősnek jelentette ki az ügyet, s ennek eredménye lett egy jókora bizottság kiküldése, mely bizottságba valódi szakértők, kik úgy a villany, mint a gáz előállítását, fejlesztését ismerik, behívtak, ezeknek véleménye az iratok közt van becsatolva.

En ösmertem azt a mozgató erőt, mely az ellenem irányzott felnapitorturával ezt a sürgőséget létre hozatta a közgyűléssel, de hát ilyen alakban elpárolgott volna csakugyan az a mozgató erő? vagy a halasztásokkal akarván időt nyerni nem lép e ki sirjából, hogy a közgyűlés által ismételtesse azt, habár ellenkező irányba, mert úgy látszik most már nem sürgős — a mi ezelőtt több mint esztendeje, nagyon nagyon sürgős volt.

En nekem nem szabad olyat mondani, sem koromnál, sem állásomnál fogva, hogy nem ösmerem, nem olvastam ugyan el a szerződési tervezetet, de azért egy pontját sem fogadom el, sőt Zádor Lajoshoz sem intézhet nyílt levelet, hogy kérdőre vonjam véleménye nyíltán, mert ahhoz jogom sincsen és annyival inkább nincsen, mert az a Zádor Lajos egy felől üzletében másfelől magán lakásán a nagyobb magánfogyasztók közé tartozik és még emellett nagy összegű adót fizet, tehát kétszeresen is van zsebleg érdekelve s talán inkább nyilvánthatja véleményét, mint azok, kik vajmi kevésbé vannak érdekelve és végre is ha még véleményét sem volna szabad nyilvánítani?

En szintén megvallom, hogy volt olyan idő, hosszú évekkal ezelőtt midőn a ház kezelésről gondolkoztam s gondolataimat írásban is beértesztettem, a ho szu évek tapasztalatai másra tanítottak, nem azért mintha az a gáz kezelés ördögi mesterség volna, nem is azért mintha tisztviselőknem meg nem bizhatnánk, hanem azért, mert egy üzletkezelésre nagyon is nehézkes egy hatóság kezelési rendszere és másfelől a könnyen előforduló károkkért, veszteségekkért nem volna kit felelősségre vonni, mert mindenért az intéző. a rendelkező közgyűlésnek kellene felelni de mi befektetésére 2—3% tőkével nem is rendelkezünk és ami házipénztárunk nagyon könnyen megbírná a nyereséget, de mar a veszteséget az összes lakosság nyakába haritana.

Ezek vezetnek engem arra, hogy lelkem nyugalmával a házikelzés ellen szavazzak.

A villany és gáz vetélkedik egymással, nem is akarom felemlíteni, hogy ezelőtt több esztendeinél a villany volt a mozgató erő, mely a közvilágítás sürgőséget előtérbe toltta.

Azok a kisebb városok, kik nagyási viselkedésből a villanyvilágítást bevitték s vele a lakosokat nyakig megterheltek, kénytelenek mellette egyik a petroleum, másik a gázvilágítást is fenntartani, tanubizonyoságot tehetnek, hogy megtalannak terheltek meg polgáraikat, de eltekintve a kisebb városoktól, fordítsuk tekintetünket az ország fővárosára, a m. kir. székvárosra, vagy menjünk tovább, nézzük meg Bécsset a császári székvárost, ezeket a városokat, melyeknek helyzetüknél fogva még politikai szempontból, még az elsőbbség feletti versengésnél fogva is nagyobb, nagyobb fényt kifejtve brillirozni kellene és mégis nem csak azért, mert a villanyvilágítás nagyon drágába jön, hanem e mellett nem is megbízható — pedig én még a megbízhatlan embertől is irtózom — visszatérek úgy maguk a városok, mint a magán fogyasztók a gázvilágításhoz, ha ha ezek is — nagyon helyesen — megijednek a nagyon költséges és még e mellett megbízhatatlan villanyvilágítástól, bizony én lelki nyugalommal soha sem volnék képes megzavarni olyan terhet, mely minden elfogadható ok nélkül a polgárság nyakába haritana és azért sem, hogy bárkit is esetleg bizonyos céljához segítsék.

Tehát az én véleményem szerint a gázvilágítás mikéntje marad fent és ebben azt hiszem az egész város többsége velem egyetért, de felvetetett az a kérdés a 18 órában,

hogy a tanács által beterjesztett szerződési tervezet mellőzésével a világítás létrehozása, vagy is inkább fejlesztésére, versenytárgyalás nyitassék.

A tanács helyesen járt el alaki szempontból is, mert a bizottsági közgyűlés 1896 Január 29-én tartott ülésében hozott 3/893 sz. határozatával oda utasította a tanácsot, hogy a közvilágítás berendezésére nézve a munkálatokat haladék nélkül kezdje meg s az ezen ügyben tett munkálatairól, a májusi közgyűléshez tegyen jelentést, valamint a folyó évi novemberi közgyűléshez is, s a fent megjelölt határidőkben évenként mindaddig míg a közvilágítási ügy kellő időben teljes befejezést nem nyerend. Szószertint közöltem e határozatot, ne hogy félreértés történjék de a fentebb hivatolt 3/896 sz. közgyűlés intenciójának is megfelelő helyesen járt el pénzügyi szempontból is; ugyanis a bizottsági közgyűlés intenciója az volt hogy mielőbb szállíttassék le a gáz ára, vagy ez az intenció most már nem léteznék? hiszen a gáz ára közvilágításnál az eddigi 1¹/₁₀ kr. helyett 3¹/₁₀ kr-ra, a magánfogyasztás 18 helyett 14 kr-ra szállíttatnék le és ezen felül az egyházak, iskolák, intézetek stb. még ennek is 25%-ját élvezik és ez rögtön életbe lép mihelyt a szerződés aláíratik s 1900 év végével még kedvezőbb arányba fejlődik.

A helybeli légszuszgyárnak 1900 év végével telik le a szerződése lejártáig a feltüntetett ár leszállítás folytán a város és magánosok az eddigi árhoz képest 110053 forint 14 kr-ra részesülnek, egy esetleges versenytárgyaláson ki biztosítja a városnak és magánosoknak a fenti összeget? mert ez veszteség lesz, mert versenytárgyalás után nem kívánhatja a város, hogy a szerződés lejártáig engedményeket tegyen a gázgyár, valamint hogy egy pályázó sem teszi meg a többi év alatt pedig ezt hiszem, hogy behozhassuk, mert hiszen egy vállalkozó sem annyira önzetlen, hogy saját veszteségével világítson nekünk.

Ez birt engemet arra, hogy a város érdekét szem előtt tartva, résztvegyek a hosszantartó alkudozásokba, de azóta még más is birt rá, mi alkudozásra kényszerítettük a gázgyárt, helyzetét felhasználva igyekeztünk kiszorítani tőle mindent, szóval belehatoltunk a mellébe s mikor mindez megtörtént, akkor azt mondjuk, nem adunk a te engedményedre semmit, ez veled csak tréfa volt, es csak azt akartuk, hogy a te engedményeid alapján versenytárgyalást nyithassunk, hát ezt még magán emberek közül is nagyon ritka teszi meg, városi testület egy sem, mert hiszen a példák igazolják, hogy a közvilágításra Magyarország egy városa sem nyitott versenytárgyalást, hanem mindannyi alku utján kötötte meg szerződését és pedig nem olyan szerencsével, mint a mi a bemutatott szerződési tervezetbe nyilvánul.

Szabó József.

TARKA-ÉLET.

TUDOMÁNY A MEZÓN.

Serény marokszedés közt
Egyszer megáll a lány,
Egészségesebb a makknál,
Piros, mint tulipán.

Egy ifjú ur, afele
Garabonczás diák
Magyarárgatja néki
Az asztronómiát.

•Biz' úgy édes galambom,
Nem tréfa e dolog:
Nem áll egy helyben a föld,
Hanem szépen forog.

•Perdül, mikép' az orsó,
Melyet lány ujjá hajt.
A merre most fejünk van,
Lábunk lesz arra majd.

Szemét kerekre nyitja
A lány s önkénytelen
Körülzoritja térdén
A szoknyát hirtelen.

Sebestyén diák.

Jóslat.

Ausztria! Ausztria!
Bomlás a te véged —
Verjen is meg a Teremtő
Minden olyan népet!

Ausztria! Ausztria!
Bomlás a te véged —
Mi pedig itt megérünk még
Szabadon és függetlenül
Sok, sok ezerévet!

Asst.

A Szabolcska anyja meghalt.

— Ajánlva a debreczeni hölgyek figyelmébe. —

Kécskén, mert reformátusok laknak ott, biztosan sok-sok a káczfa van a temetőben . . .

És a fekete turbános fejfák szinte ismeretlik a kálvinista temetőt. Az epitaphium, mint középkori lovagpaizs, csak hogy a czimeres képek helyett falusi asztalosmesterek csodálatos betűvetései vannak rajuk pikurázva. Együgyű szókkal egész életnek a története . . .

A kécskei temetőben sirt ástak a napokban öreg akácfa árnyékába, vagy úgy lehet eperfa volt, — mert ez is fája a mi káomista temetőinknek, hová epret szedni kijár a pöndölős falusi gyerek . . .

Eltemették a nénemasszonyt, kinek illendemes fekete selyemből volt a keszkenője, öreg soitárja s szent bibliája is volt otthon, nádfedei házacskában lakott, s öntözgette, öntözgette a százelevű muskátlit, cserépben gondozott rezedát, hol friss kútvizzel, hol megkönyével is néha, ha fiára gondolt a nagy tiszteletű urra, a ki olyan boldog, aki olyan boldog . . .

Az öreg jó néit az öröm, a boldogság ölte meg is. Az Ur vakággal tette próbára erős hitét, hályogot borított szemeire, . . . De Budapesten megoperálták az orvosok a néne szemét és csoda történt — a néne azt állította, mivel hogy jól imádkozott — látott újból tisztán . . . A virágok színeit, a kécskei ismerősök, barátok arcvonásait is mind tisztán, világosan felismerte s a betűket az öreg bibliában, a sárgult levelű bibliában . . .

És az egész falu látására járt az édes nénemasszony, kinek öröme nem ismert határt . . . Mignem egy kis erecske megpatlant a szívében, jóságos, szerető öreg szívében s hirtelen összerogyott, meghalt a jó nénem asszony a Szabolcska Mihály édes anyja, kit már napjai, hogy eltemették a kécskei akáczás temetőben . . .

Öreg tulipános ládája, a fehér házacskája, meg a kityegő kutyogó tyukocskái is mind árva maradtak s virágainak is kifogja gondját viselni ezután? . . .

A kécskei temetőben azonban legyen virágos egy sír, a legvirágosabb valamennyi között, a Szabolcska Mihály édes anyja, a jó öreg falusi nénemasszony megérdemli a virágokat, ha már kemény márvány oszlopot nem állíthatunk neki. . . De vajjon nem állíthatnánk-e? . . .

Debreczeni asszonyok s leányok tegek állítsátok fel tisztelettel az emléket, hisz asszonyról van szó, a Szabolcska Mihály öreg jó anyjáról, Szabolcska pedig a ti kedvenc

poétátok! Debreczeni asszonyok s leányok tegek hát ti is valamit, hogy szeretetek igaz, hogy mélyebben is tudtok érezni, bizonyítsátok be márti is egyszer ezt, a kécskei temetőből azt üzenik néktek az akácok, az akácok, melyek k é t s z e r i s kinyitották virágjaikat . . .

Paulus.

Táviratok.

Országgyűlés.

— Saját tudósítónk távirata

Budapest, július 27.

A képviselőházban ma az ülés meghosszabbítási indítványhoz Major Ferencz, Rátkay László nagy tetszés között, Buzáth Ferencz, Szentiványi Árpád Szalay Károly és Papp Elek nagy hatással beszéltek.

A klotúr.

Budapest, jul. 27. (A »Debr.« ered. táv.)

Bánffy Dezső báró miniszterelnök vasárnap Ischlben jart a királynál s tegnap érkezett haza. Általában beszéltek, hogy magával hozta a klotúrra vonatkozó felhatalmazást Másrészt Tiszta István új békéltetést akar keresztülvinni a folyosón.

A karlóczai határozat megsemmisítve.

Budapest, július 27. (A Debr. ered. táv.)

Karlóczán tegnap Nikolics br. kijelentette a kongresszuson hogy mivel nem a szerbgyház végleges szervezését, tüztek ki első tárgyalási naprendre, mint azt a felsőbb rendelet meghagyta, ezért a napirendi határozatot megsemmisíti s utasítja a kongresszust, hogy azonnal küldjön ki bizottságot a szervezést megoldására.

Simli Mariskát elfogták

Budapest, jul. 27. A Debr. er. táv.

Gráczból jelentik, hogy Simli Mariskát ott tegnap különféle csalásokért elfogták. — A papkisasszony ott is előfizetőket gyűjtött a Nemzetközi Haladásra s egy Styria cz. lapot indított, melyben a magyar költőket mutatta be német fordításban. — Legutóbb Szombathelyt szerepelt.

Ujdonságok.

* **A polgármester szabadsága** Simonffy kir. tanácsos polgármester hat heti szabadságkérő kérvényét holnap fogja a közgyűlés elintézni.

* **A hólnapi közgyűlésre.** A lapunkban közölt tárgysorozaton kívül még egy érdekes tárgy indítványt és egy interpellációt jelentett be dr. Fejér Eereenz városi bizottsági tag. Alább közöljük szóról szóra az indítványt azon megjegyzésünkkel, hogy fontosságánál fogva mindkét kérdés megérdemelné, hogy mielőbb legyen belőle valami s annál inkább helyeselnék az új szövegre hozatalát s mielőbbi érdemleges tárgyalását.

Az 1897. júli 28-ára kitűzött rendes bizott. közgyűlés tárgyai közé kérem a következő indítványom és interpellációm felvenni. Indítványozom: »Utasítsa a közgyűlés a városi tanácsot, hogy a város utcái, tereinek új elnevezése érdekében a városi tanácsot, hogy a városi színházban szükséges átalakítások — különösen a tűzbiztonság tekintetében mulhatatlanul megkívánt intézkedések — a f. évi szini évad megoyilta előtt finanszírozzák — és ha nem — miért nem?«

Fejér Ferencz
ügyvéd,
városi biz. tag.

* **A legifjabb újságíró.** Szathmáry Zoltán kedves kollegánkat és barátunkat a Debreczeni Hirlap s. szerkesztőjét tegnap nagy öröm érte, az a bizonyos gólyamadár meglátogatla ott az Isten hátameggett, a busi és perczes utca sarkán betegesen buslakodó állapotában egy gyönyörű egészséges fiúval derítette fel szenvedő arcát. Mondják hogy ez a gólyamadár nem a régi volt, hanem a szerkesztőségünk szomszédjából az Aron Jenő újságíró gólyája repült oda a mi kollegiális szeretetünket is nyerve s z a r n y a i n s ezt a f e l t e v é s t b i z o n y i t j a az is, hogy a boldog fiatal apa már is kinézte a fia szeméből jövő hivatását és újságírónak szánta. Üdvözlök is körünkben szivesen. Ime ő is bizonyítja, hogy a toll hatalma legyőzhetetlen. Hiába akarják békóba szoritani a ló s-sal úgy a tollat, mint a kezét az újságírónak, az Uristen nyomban ujját állítja helyére: még az idén valamennyi újságíró nevének fia született. Isten ellesse a legifjabb kollegát s kedves szüleit sokáig — szívünkben kívánjuk!

* **A hortobágyi állatvásár.** A kereskedelmi miniszter állandóan július 20-ára engedélyezte az állatvásárt a Hortobágyon.

* **Érdekes fogadás a cirksuszban.** A közönséges birkozások helyett meleg nap következik B l o n d e t t i nevű atlétára, mert nem tanulatlan erővel, de egy ügyes és kipróbált birkozóval gyűlt meg a baja. S i m o n i büvésztanár holnapra kihívta és 40 koronát tett le fogadásul, hogy ő az atlétát földhöz vágja.

* **Benedek Gyula vívóiskolája.** — Az éles kardnak, a fényes kardnak ma nagyon is meg van a becsülete, talán az egyedüli feyyver, mely a Bayardok korából sérthetetlen tiszta fényében, büszkeségében reánk maradt. És a kardvívásnak a sportját ma is sokan, szenvedélyesen űzik, nem hiába, hogy a legférfiasabb, legegansabb testedző gyakorlat is ez. Fialat emberek, de öregebbek is nyerhetnek ennek a gyakorlásával, különösen, ha oly szinte pár nélkül áll, kitűnő mestertől vehetnek leccskéket, milyen a mi mesterünk Szigeti B e n e d e k Gyula. Csupa aczélból van ez a mester s ki a Benedek iskoláját végig járta annak bizony egynek sem kapradzik össze a szeme a fényes kard villanásán. De hisz B e n e d e k Gyulát a kiváló, genialis vívómestert nem kell nekünk a sportkedvelő férfi közönségnek bemutatni, mert jól ismert egy Debreczenben, mint széles Magyarországon, csak annyit ajánlunk most tehát a közönség, de különösen a fiatalság figyelmébe, hogy a jeles mester most a nyári szünet alatt is állandóan ad a vívásból leccskéket. A P é t e r f i a utca vívó és tornateremben van a vívóterme mesternek, a hol reggeltől sstig jelentkezhettek és oktatásban részesülnek szép sport iránt érdeklődők. Akik tehát a hosszú nyári vakációt nem akarják átunyaszkodni, azok most igen kellemes és hasznos szórakozást lelhetnek a Benedek maestro vívóteremben.

* **Beiratkozás a bábaképzőbe.** A debreczeni m. kir. bábaképzőben a f. évi teli tanfolyam október 1-én kezdődik. Felvehető mindeu tiszteséges, 20 évet betöltött, de 40 évet meg nem haladott nő. A felvétel iránt az intézet igazgatóságához kell folyamodni, Folyamodványhoz melléklendő: keresztlevél, erkölcsi és orvosi bizonyítvány; azok részéről pedig, kik pénzsegélyt akarnak nyerni: szegénységi bizonyítvány is. A folyamodványok folyó évi augusztus hó 31-ig az igazgatóságához nyújtandók be.

* **Magyar alapítványi ingyenes helyek.** A honvédelmi miniszter a magyar korona országában honos 14 évtől 17 éves korú ifjak részére a budapesti, károlyvárosi, nagy szebeni, pozsonyi, temesvári, kamenicsi gyalogági, a bécsi tűzérési és a hainburgi utász hadapród iskolák első évfolyamaiban megüresedett összesen 25 teljese n i n g y e n e s magyar alapítványi helyre hirdet pályázatot. A kérvények f. évi aug hó 15-ig nyújtandóki te a honvédelmi miniszterhez. A pályázat, hirdetmények Oláh Károly tanácsnok hivata-

los helyiségében és a hivatalos órák alatt: «Hungaria» épület II em. 15 ejtő reggel 8 tól d. u. 1/2, 2 óráig bárki által megtekinthető.

* **Rosz szomszédok.** Régen egy udvarban laknak már S z i r m a i Nagy Mária és J u h á s z György de nem hogy össze barátkoztak volna, de folyton czivódtak és veszekedtek. Az asszonyi nyelv jobban bírta szóval s utóljára annyira dühbe hozta szidalmával a nem éppen birka türelmű J u h á s z t, hogy az neki ment a némbereknek hogy az ütlegeivel hallgatassa el, de a szomszéd asszony nem várta be a dühös férfi hanem futásba keresett menedéket, szidván az futás közben is elmondván őt mindennek csak becsületes embernek nem. A feldühödt ember látván, hogy a futó asszonyt be nem érheti, a feje szidalmazás végett arccal forduló az asszonynak a kezében levő üveg kancsót úgy az arcába vágta, hogy az rögtön össze rogyott és elborította a vér. A széttört üveg kancsó darabjai az eszméletlenül elterülő nő lábaiba hatoltak. Az üveg darabokat a gyorsan hívott orvos távolította el. J u h á s z Györgyöt a rendőrség vette pártfogása alá.

* **A honvédelmi miniszter és a nazaréus katonák.** Tudvalevő, hogy az Alföldön elterjedt nazaréus vallás hívei ha katonasorba kerülnek, vonakodnak fegyvert fogni. Ily módon sokan kerülnek a katonai börtönökbe. Legszomorubb a helyzetük azoknak, a kik csak mint póttartalékosokat hívnak be a honvédséghez két havi kiképzésre, de mert ellenszegülnek, további szolgálatra is ott tartják őket. A szegedi nazaréusok egyesülete nevében Ottó József hosszú folyamodásban esedezik a honvédelmi miniszterhez, hogy bocsássák háza a fogva tartott nazaréus katonákat a kik vallási elvekből nem fognak fegyvert és nem közönséges bűnösök. Baró Fejérváry miniszter válasza most érkezett meg a hatósághoz. Kijelenti, hogy a kérelemnek nem tehet eleget, mert ha a katona valamely kötelességét elmulasztotta, a büntetés után csak akkor szabadítható, ha a mulasztást pótolja.

* **Tolvaj mázoló segéd.** Egy nagyobb szerű tolvajlásért körözött a nagykarolyi rendőrség F r i s c h Hermann debreczeni illetőségű mázoló segédet. A rendőrség megérkezése után illő fogadtatásban szándékszik őt részesíteni.

* **Használt,** de teljesen jó karban levő, erős, lehetőleg új rendszerű kerékpár keresztek megvételre jutányos árban. Czim a kiadóhivatalban.

KÖZGAZDASÁG.

A debreczeni—nagyváradai villamos vasut újabb stádiumának ismertetése.

Közlő: **Acsádi Acsády Sándor**
nyug. királyi és megyei főmérnök.

Hogy ezen, H a j d ú s Biharmegyék, két folytonos összeköttetésben álló székvárosának leggyorsabb és legolcsóbb személy közlekedését czélzó ügyben ily hosszúnak tetsző szünet állott be, annak egyik oka abban rejlik, hogy a részletes tervek kidolgozása még most van folyamatban, de ha ezek már készen lennének is, a csak földmunkálatokhoz szükséges 2—3 ezer napszámot igénylő külső munka megkezdésére az aratás és egyéb sürgős mezői munkák bevégeztéig, tehát szeptember hó végéig gondolni sem lehet, a legfőbb ok azonban ott rejlik, hogy a f. évi márczius hóban Vértessy Kálmán miniszteri titkár előktele alatt tartott közigazgatási bejárás alkalmával az eredetileg tervezett Kis-Marja Bihari szakasszal egy variáns vonal is lett figyelembe véve s ez a Hosszupályi, Nagy Kereki, Nagy Szantó és Kis Szantótól Biharig húzódó irány, mint tudjuk a miniszter erre a variáns vonatra pótközigazgatási bejárást rendelt el, ugyancsak Vértessy Kálmán miniszteri titkár vezetésével f. évi Julius 28-ra Hosszupályi, Pocsaj, Kis Marja, Nagy Kereki, Nagy Szantó, Kis Szantó, Szt. János és Bihar Püspöki községek képviselőiből új tárgyalás tartatik. — Ez ülves intézkedés, mert Pocsaj Kis és Nagy Marja a Gróf Z i c h y Ferenc

úradalmát képezvén, itt föld kisajátítási kárpótlás nem kívántatik. Nagy Kereki, Nagy Szantó a hirnevés Csáki Petronella-féle uradalom Mandelék részint Kis Szantón a br. Könygvörter kezében a személyforgalmat, ami a villamos vasutat éltetője, hatalmasan előmozdítja.

Következik már maga Biharmegye székvárosa N a g y v á r a d sz. kir. város. — Emlékeztünk az akkor megjelent közleményekből, hogy e villamos vasut a nagyváradai állomásról a Szt. László térre volt bevezetendők tervezve.

Azt is tudjuk, hogy a múlt márczius havában működő küldöttségeket Biharmegye küldöttsége Szunyogh Péter alispán, N.-Várad küldöttsége Rácz Mihály nyelvettes polgármesterrel s a meghívott községek képviselőivel a nagyváradai vasuti állomásnál tovább működésüket e g y e l ő r e a miatt szüntette be, mert a város belterületére leendő bevezetésre még akkor miniszteri engedély meg nem érkezett.

Igaz ugyan, hogy még 1895-ik évben S a l Ferenc kir. tan. polgármesterhez Lind h e i m és t á r s a b e c s i c z z á j á n l a t o t tett oly formán, hogy az állomástól az országoton, a Főutcán a megyei kórház érintésével a Bémer téren a Körös új vasúti pályán keresztül a Sz.-László térre vezetne, innen a Köztuti Vasut Zöldfa utcai vágányának felhasználásával ki a Várad Velencei vasuti állomásra.

Ez azonban ajánlat volt, mely tárgyalás alá nem vétetett s így a mostani engedélyesek vállalatát képezheti csak.

De hiszen teljesen bevált a nagyváradai villamos vasutara azon tervezet, melyet 1887-ben a közuti vaspályák hálózatának kiegészítésére készítették.

A debreczeniek csak úgy ismerik N.-Várad utcáit, mint a váradiak Debreczent, tehát leírhatom:

Ezen terv szerint a villamos vasut a nagy állomásról vissza megyen a 4-es raktár szögletéig, honnét a Körösön építendő vashidon keresztül a vágóhid és Haszárkaszárnya között a Réday kert és Diána fürdő érintésével a peceze utcáit átmeteszve a Kert utcába, a Kert utca pedig már a László térre torkol, itt lehet igénybe venni a Lindheim-féle ajánlatba tett vonalat a főutcán végig, de nem a Zöldfa utcán, mert itt a ki és berakodás a közuti vagonokból úgyzójván szakadatlan, de a Sas utcán végig a Kugler ház előtt fordul a katona városba, hol a vár előtt visszafordulva a Kacziány ház előtt épült új vashidon által egyik ága a Széchenyi utcán ki vezet a Grosz házig, a másik fővágány pedig az országoton végig az állomáshoz vezet.

Ezen hálózat minden középületet, nagy kereskedést, szállodákat főbb épületeket felölel.

Az irányzat ilyenforma lehet, melynek leírása után nem lesz érdektelen ezen villamos vasut hozzávetőleges irányzati költségeit a már meglévő budapesti hasonló távolságu villamosokhoz irányítva következőkben előadni:

1. Ügykezelés mfdenként 9.000 frt, összesen 63.000 frt. 2. Földbevéltás mértőföldenként 10.000 frt összesen 70.000 frt. 3. Alépitmény mfdenként 60.000 frt összesen 42.000 frt. 4. Főlépitény mfdenként 35.000 frt összesen 350.000 frt. 5. Pálya elzárás mfdenként 5.500 frt össz. 35.600 frt. 6. Előre nem látottakra 10% részletes 560.600.

A földbevéltásnál csak az urbéres földek számítottak.

Több és fontosabb érdekekkel fog birni a tárgyközönség előtt ezen vállalat miként biztosítása.

Köztudomásu dolog az, hogy a vállalat engedélyese ez idő szerint Kisbári Kiss Ferenc ur két társával, mindenesetre az általok mindkét városban szervezendő részvt. utján.

Már ha ezen villamos vasut részvénytársaság által építetik (másként nem is képzeltethető az Unionbank is részvénytársulat) akkor befektetett tőke évenkénti kamatai fedezetén kívül még egy bizonyos összeg is felre tete-

tik, hogy az engedély tartama megszüntével ezen félretett összegekből a részvt. összes adósságai fedezetet találjanak. A törlesztést részlet tehát az évenként félretett összegei kell hogy jelentse.

Már a jövedelmezőség kiszámítása, hogyha ismerjük a vonatkilométerek számát, könnyű dolog leendő, valamint nem lesz nehéz a felémészendő tőkét is meghatározni.

A n é v l e g e s tőkéje társulatnak ugy is adott számadási nagyság pl. ha azon villamos vasuton 50 kilométer 30.000 frtba kerülne, akkor az 50 kiló 1,150.000 forintot igényelne.

Háttra van még a földolog, az az a dividenda.

A részvénytársulatoknál az osztalék kiszámítása többnyire 1/2 évenként történik, és ez lehet fölösleg, de lehet minusz is az az pozitív és negatív, de lehet Zérus is, ha a fölösleg pozitív, akkor a részvénytársulat suficizittel ha pedig negatív, akkor deficizittel dolgozott, ha pedig 0-al akkor a bevétel a szükségletet fedezi ugyan, de o s z t a l é k nem lenne, az az a részvényesek mitsem kapnának.

Hogy a villamos vasuti részvények jövedelmezők, azt látjuk abból, hogy a Budapest villamos városi részvény társaság vonalain 1897 évi május havában a bevétel 140,116 frt és 89 frt tett, de az 1896-ik évben ugyanezen időig az összes bevétel 616 098 fr 90 kr volt, igaz, hogy ez a millennium éve volt.

Az azonban legistább világot vet az ügyre, hogy a Budapest-Ujpest-Rákospalotai Villamos Részvénytársaság legutóbbi gyűlésén alapszabályain kétrendbeli választást tett u. i.:

1. hogy a társaság Budapestén kívül vidéken is építhessen villamos vasutakat.

2. hogy 100 frtos czimleten 1000 froczimletkebe 10—20 darabonként egyesít hesse.

Ha a villamos vasuti részvényeknek nem csak jelene de jövője is biztosítva nem lenne, nem látnánk mai nap már Miskolcz városában is a villamos vasutat, melynek próba bejárása július 23-án roppant ünnepek között a vasuti állomástól kezdve a Kazinczy Széchenyi Szemere utcákon keresztül a népkertig megtörtént s a közforgalomnak július havában átadták.

Ezen megtörtént dolgok azt igazolják, hogy a személyes gyors és olcsó forgalmazás mai napon majdnem életkérdéssé vált, nemcsak a kereskedőre és iparüzleli egyénekre: vagy gazdálkodóra nézve, de egyáltalán mineenki, a kinél p é n z a z i d ó.

CSARNOK.

A prágai ghettoából.

— Kohn S. zsidó történetei. —

Fordította: ifj. **Móricz Pál.**

Egyedül jogositott magyar fordítás

A csipkekereskedő.

ÖTÖDIK FEJEZET. 35.

Az időtájt a kereskedők helyzete nem volt különben sem valami virágzó, de a prágai zsidóság helyzete meg ép szomorú volt.

Hisz a zsidóság még alig volt két évtizede, hogy visszatért a száműzetésből. Azt pedig talán szükségtelen is mondani, hogy mi esoda szenvedéseken mentek keresztül ez idő alatt s hogy mi mindent veszthettek. És ezen nehézségek anynyival is inkább elsúlyosodtak, mert Ausztria ezen időn túl is folyton hadakozott. És a hét éves háború alatt elég ismerő, hogy ugy Csehország, mint Prága, mennyi sarcolósnak voltak kitéve. És még éve is alig volt, hogy 1763. február 15-én megkötötték a Huberts-burgi békét.

A prágai zsidók között természetesen akkor is volt néhány ilyen gazdag ember, ha nem ilyenek csak kevesen voltak, mert a több-

séget a szegénység képezte. Sokkal jelentékenyebb számmal voltak azonban az ugynevezett középosztálybeliek, amilyen Hirsch Lucka is volt, kik ha szerény tőkéjüket jól forgatták, a kereskedésből becsületesen fenntarthaták magukat. Hanem a ki elbukott az időtájt, a bukott kereskedő, mnthetetlenül elvult veszve, nem számíthatott mentségre. Hogy majd a hitsorsosai támogatják az üzletében, arra hiában épített, mert az lehetetlenség volt, mivel azoknak maguknak is erősen kellett küzdeni a betevő falatért — de viszont a gazdagok sem voltak képesek arra, hogy ily tönkrement kereskedőket, kik igen számosan voltak, valami módon a felszinen tartsanak, hitelről pedig alig lehetett említést tenni, különösen mivel hogy oly ingatag, bizonytalan volt a zsidók helyzete, hisz röviddel előbb kihajtottak még lakhelyeikből is s fejük felett még most is ott függött a Damokles kard. Vagyon nélkül tehát sem üzlet, sem kereset nem volt. És a Lucka család, mely eddig gond nélkül, habár szerény állapotban élt, most vigasztalan nyomorral küzdöhetett, mert a szegénység, böles Salamon királyiál beszélve, mint „fegyverzett ember”, úgy lepte meg őket!

Amaz idők és a jelenkor között nagy a különbség. Ruganyosabb, változékonyabb ma minden helyzet.

Elszegényedni — minden korban könnyű volt. Hanem ma az emberi tevékenység sokkal sikerdúsabb. Manapság ezer eszköz is van rá, hogy a szorgalom, a munka, a tudás, képesség ismét felküzdjé magát, akkor hiányzott mindez. Még a lutri nyereség balga reménykedéseire sem vala kilátás, mely manapság oly sok gyönyörrel hat a buja képelemre. Igaz ugyan, hogy a számos lutri Bécsben már 1752-ben be volt vezetve, hanem a korona tartományokban még a hírét is alig hallották ez izgalmas szerenese-játéknak, mely néhány krajczárért vagy forintért a bőség egész aranyos szarujával kecseltet.

A Lucka család nehéz szerencsetlenségét még az is növelte, hogy a legszokatlanabbul, majdnem a legnevetesegebb módon szegényedtek el. Ha valaki saját hibáján kívül szegényedett el, tűz, áradás vagy háború emésztvén fel vagyonát, az ilyen mindig tragikus személy s a szánalom, részvét, előzékenység mind vigasztalására vagnak az ilyen nehezen sújtoltak. Hanem Luckáknak egész más volt a helyzetük. Elemi csapástól nem szenvedtek, általános kereskedelmi bukás sem ejtette meg őket, vagy más szerencsetlenség sem, mik a társas világban gyakoriak, mint adások fizetésképtelensége, hirtelen bukása az áruk értékének, erről mindről nem vala szó. Mert bukásukat egyedül a Hirsch Lucka határtalan, majdnem példanélküli butasága okozta. És így szerencsetlenségükben a roszakaratu emberek gunyjának s esufjának is kivoltak téve. És Feivel Opermann, a Kele Lucka szomszédja és üzleti versenytársa, tehát ellensége és irigye, nem is nézte megjegyzés nélkül ezt a szánalmas helyzetet. Kissé szellemes, de még inkább rosz nyelvű ember volt, ki maró megjegyzéseivel eléggé gunyolta a Luckáék helyzetét.

E becsületes emberekre most elkövetkeztek a keserű nyomor napjai. Hirsch komoran hallgatva, mint csak a kísértet, úgy suttongott a házában. Szégyelt még az utczára kimenni is, úgy hívén, hogy gunyosan vagy szánakozva, de mindenki csak őtet nézi, hanem otthon még kellemetlenebbül érezte magát. Most már belátta, hogy derék, okos feleségecskéjének mily

igaza volt, midőn semmi bizalommal nem volt kereskedői képességei iránt, még a szeméit is alig merte reájuk emelni. Szegényében szeretett volna elsülyedni, vagy még inkább meghalni!

Kele Lucka erős lelkű nő volt, becsületes asszony, hü feleség. Mindenekelőtt a Zoref bórkereskedő ötven forintját fizette ki, mit férje az utköltésre kölcsönözött vala. Azután, mivel a félton soha sem szeretett megállni, az ezü stemüit adta el, tudván, hogyha zálogba helyezte is e tárgyakat, kiváltani akkor sem volna képes. Ennek egy részéből a házbért fizette ki s mivel ezen kereskedelmi értéket nem képviselő árukból bevétele nem volt, a fennmaradt összeget a háztartás kiadásaira fordította.

Folyt. köv.

Szerkesztői üzenetek.

M-Sziget. Kérdezt Sebestyéndi ák poéta munkatársunk megbarnult orcával, de felrissült erővel ép ma köszöntöt be a redakcióba. Lent járt a Körös-partján, sőt még lejjebb Torontában a garabonciás diák számos vihart gerjesztvén ott a — leányszívekben. A diák ma már vers-sel is beköszönt a testvéri szeretettel megosztott közös »tarka rovatunkban«, melyet tudvánvalóleg a Sebestyéndi ák humora, jó kedélye szokott felvirágozni, bearanyozni. Sebestyéndi ák különben nem a »gyanusított« két ur közül való, azok nem szoktak verset írni, vagy ha igen nem oly formások, ötletesek, mint a vigkedvű diák, ki ezüsthegyű pennájával csakugy patogatja a rimeket, ha szép leányszemek kicicséréséről, ha társadalmi vagy politikai ferdeségek ostorozásáról van szó s mindig igen s i k e r ü l t e n . . . Sebestyéndi ák felül annyit még elárulunk, hogy buzavirág kékszemű érdekes és még hozzá tudós fiatal ember, pedig ugye ez igen ritkán egyeztethető össze — érdekes és tudós s á g ? . . . A keresztnéve azonban szerfölött pog nyos — Z o l t á n !

Ugy hisszük, hogy nagyságod már ezután is megfogja ismerai, melyik Zoltán, melyik pogány rejtőzködhetik a jó-írú Sebestyéndi ák név alatt?

3478 sz.
1897.

Figyelmeztetés.

A cs. és kir. hadtest intendánsága kereskedelmi szokvány szerint raklárszerű minőségű 2150 m. m. búzát, 15605 m. m. rozstot vagy kétszerest és 18020 m. m. zabot vásárol be. Ezen mennyiségek Temesvár, Arad, Nagyvárad és Szeged állomásokon 1898. évi január — májusig szállítandók be.

A bevásárlás minta és ajánlott minőségű súly szerint történik. Minden ajánlattal tehát két lepecsételt, legalább 2—2 Kgos minta nyújtandó, mely szerint ajánlattevő szállítani szándékozik.

Az egész mennyiségre vállalkozó ajánlattevőknek, belekell nyugodni, abba, hogy ajánlatuk csak egyes szállítási részletekre illetőleg egyes cikkekre és állomásokra is fogadtatik el.

Az 50 krs. bélyeggel ellátott lepecsételt eladási ajánlatoknak 1897. évi augusztus hó 16-dik napjának délelőtti 10 óráig a 7. hadtest intendánságánál Temesvárott kell beérkezniök.

A kötelezettségnek legalább is 14 napra kell szólania. Különben a több lapokban megjelent gabona bevásárlási hirdetményre és a Temesvárt, Aradi, Nagyvárad és Szegedi katona élelmezési raktároknál betekinthető és megszerkezhető. Temesvárott 1897. évi július 22-én keltezett szokványok füzetére utaltatik.

Temesvárott, 1897. évi július 22-én.

A cs. és kir. 7. hadtest intendánsága.

G. E. Székelyhid: Gyakorlat teszi a mestert.

Olvassasson előbb figyelmesen jó írókat, azután ugy próbálgasson írni. Haem képtelen meséssel ne törje a fejét, mesterkelt hazugságokkal nem lehet ma hatást érni, de meg e téren a rabló és lovag regények leirói mindent feléltek előlünk. Egy-egy kis képet, egy-egy érdekes jelenetet a környező kis világból, az ily leírások nagyon fejlesztik a megfigyelő képességet. Kezdje tehát leírásokkal, csak azután ugy fokról-fokra merüljön le buvárként a lelkititkok tengerébe, ha ugyan az ilyen bonczolgotások iránt érez hajlandóságot. Mert nem elég az mesét kigondolni hanem ahhoz a keretet is kell tudni készíteni, hogy hatást kelthessen. Ez a mit most hozzánk be-küldött, még nagyon kezdetleges munka, de előnye az, hogy tisztán, világosan vannak kifejezve benne a gondolatok. Meséje azonban majdnem semmi, ilyen naiv »próbára« ma nem szoktak vállalkozni a szerelmeseik. A stílus is sok csiszolásra szorulna még, bár ha a legtöbb kezdő még olyannal sem szolgál, mint ön. — Azért idővel irhat még sikerült ügyes dolgokat is.

Pályázat haszonbérletre.

A vb. ifj. Barcsay Miklósné sz. Tóth Mária csödtömegéhez leltározott

50 cat. hold területű új osztású tanyaföld és épületeknek 1897. évi október hó 1-től 1898. évi szeptember hó 30-ik napjáig terjedő időre leendő haszonbérbe adását az állandó választmány elhatározta.

Felhivatnak mindazok, kik e bérletre reflektálnak, hogy írásbeli ajánlatokat 50 frt bánatpénz letétele mellett alulírott tömeggondnoknál, hol a közelebbi feltételek is megtudhatók 1897. évi augusztus hó 5-ig adják be.

A választmány dönt az ajánlatok felett az ajánlott bérösszegek nagyságára való tekintet nélkül.

Debreczen, 1897. jul. hó 26.

Dr. Freund Jenő
tömeggondnok.

Üzlet átalakítás,

illetve megnagyobbítása miatt

 az összes áruk

főként női ruhaszövetek, selymek, voilok, kartonok, női és férfi fehérneműek, harisnyák, vászonneműek, nap- és esőernyők, szabó kellékek, rövid és szövött áruk

bezárólag jul. 31-éig

 rendkívüli első árban

kaphatók

Eisler Izidor

női divat áruházában.

Női ruha varrodámban

jó, derék varrónők felvételnek.